

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

N Á L E Z

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

III. ÚS 452/2014-37

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 27. januára 2015 v senáte zloženom z predsedu Ľubomíra Dobríka a zo sudkyne Jany Baricovej a sudcu Rudolfa Tkáčika prerokoval sťažnosť [REDACTED] a [REDACTED], [REDACTED], zastúpených advokátom JUDr. Miroslavom Pekárom, Krížna 44, Bratislava, pre namietané porušenie ich základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a práva na prejednanie ich záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Košice II v konaní vedenom pod sp. zn. 17 C/446/1993 a postupom Krajského súdu v Košiciach v konaní vedenom pod sp. zn. 5 Co/364/2011 a takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo [REDACTED] a [REDACTED] na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo na prejednanie ich záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Krajského súdu v Košiciach v konaní vedenom pod sp. zn. 5 Co/364/2011 p o r u š e n é b o l o .

2. Krajskému súdu v Košiciach v konaní vedenom pod sp. zn. 5 Co/364/2011 **p r i k a z u j e** konať bez zbytočných prieťahov.

3. Krajský súd v Košiciach **j e p o v i n n ý** uhradiť [REDAKOVANÉ] a [REDAKOVANÉ] [REDAKOVANÉ] trovy konania v sume 338,06 € (slovom tristotridsaťosem eur a šesť centov) do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia na účet ich právneho zástupcu advokáta JUDr. Miroslava Pekára, Krížna 44, Bratislava.

4. Sťažnosti [REDAKOVANÉ] a [REDAKOVANÉ] vo zvyšnej časti **n e v y h o v u j e .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) uznesením č. k. III. ÚS 452/2014-113 z 24. júla 2014 prijal na ďalšie konanie sťažnosť [REDAKOVANÉ] a [REDAKOVANÉ] (ďalej len „sťažovateľky“) podľa § 25 ods. 3 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“), ktorou namietali porušenie svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na prejednanie svojej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného súdu Košice II (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 17 C/446/1993 a postupom Krajského súdu v Košiciach (ďalej len „krajský súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 5 Co/364/2011.

Predseda okresného súdu sa na základe výzvy ústavného súdu vyjadril k sťažnosti podaním sp. zn. 1 SprV/563/2014 doručeným ústavnému súdu 25. augusta 2014, v ktorom uviedol:

„... Z chronológie vo veci vykonaných úkonov je zrejmé, že jediným dlhodobým obdobím nečinnosti okresného súdu bol časový úsek od 19. 10. 1998 do 12. 3. 2004. V ostatných obdobiach konal prvostupňový súd v rámci objektívnych možností plynulo. Treba pritom uviesť, že v konaní došlo opakovane v súlade s rozvrhom práce k zmenám zákonných sudcov v konaní a i keď táto skutočnosť nemôže byť dôvodom akceptácie neprimeranej dĺžky konania, je potrebné mať na zreteli, že každý nový sudca sa musel so spisom oboznámiť a až po takomto oboznámení mohol vo veci ďalej konať.

Je tiež potrebné konštatovať, že sťažovateľky ani v období dlhodobej nečinnosti nepodali štátnej správe súdu sťažnosť na prieťahy v danom konaní, ktorá by nepochybne zabezpečila zaradenie spisu do osobitného režimu sledovania priebežnosti konania a prebiehajúce konanie by urýchlilo.

V neposlednom rade treba zdôrazniť, že spis sa opakovane nachádzal na odvolacom Krajskom súde v Košiciach a v období od 28. 8. 2009 do 23. 4. 2010 na Najvyššom súde SR v Bratislave, pričom tieto obdobia nie som oprávnený žiadnym spôsobom hodnotiť ani posudzovať. Podľa môjho názoru však nemôžu byť pripísané na farchu tunajšieho súdu a prípadným priznaným finančným zadosťučinením zaťažovať tak výlučne okresný súd...”

Súčasťou vyjadrenia predsedu okresného súdu bola aj chronológia vykonaných úkonov:

„- žaloba o plnenie zo zmluvy o nájme nebytových priestorov bola podaná dňa 14. 7. 1992 na bývalom Mestskom súde v Košiciach; upresnený petit žaloby na základe výzvy súdu bol podaný dňa 21. 9. 1992 a na základe ďalšej výzvy súdu bol súdny poplatok zaplatený dňa 12. 1. 1994.

- dňa 10. 2. 1994 bol rovnopis žalobného návrhu zaslaný na vyjadrenie žalovaným (sťažovateľky majú v konaní procesné postavenie žalovaných v 3. a 4. rade).

- vyjadrenie žalovaných cestou ich právneho zástupcu bolo súdu doručené dňa 14. 4. 1991.

- v dňoch 11. 7. 1994 a 1. 3. 1995 došlo k zmene zákonného sudcu v danom konaní.
- dňa 26. 4. 1995 boli právni zástupcovia účastníkov konania vyzvaní na predloženie dôkazov.
- na výzvy súdu reagovali v dňoch 22. 5. a 23. 5. 1995.
- dňa 26. 6. 1995 boli zasielané ďalšie výzvy účastníkom konania.
- dňa 16. 8. 1995 bol právny zástupca žalovaných vyzvaný na predloženie vyjadrenia k stanovisku žalobcu.
- dňa 12. 9. 1995 požiadal právny zástupca žalovaných o predĺženie procesnej lehoty na predloženie vyjadrenia k žalobe, keďže došlo k zmene právneho zastúpenia. Stanovisko súdu doručil 29. 9. 1995 a ďalšie vyjadrenie 9. 10. 1995.
- dňa 30. 11. 1995 boli uvedené stanoviská doručované na vyjadrenie žalobcovi.
- žalobca svoje vyjadrenie doručil súdu 10. 1. 1996.
- na deň 4. 4. 1996 bol predvolaný právny zástupca žalovaných na informatívny výsluch, ktorý sa aj uskutočnil.
- dňa 10. 9. 1996 bolo určené pojednávanie na deň 6. 11. 1996.
- z dôvodu neúčasti žalobcu bolo pojednávanie odročené na deň 4. 12. 1996.
- pojednávanie z uvedeného dňa bolo odročené na neurčito z dôvodu oznámenia právneho zástupcu žalobcu, či trvá na podanej žalobe, keďže došlo k zmene v tomto procesnom postavení.
- žalobca dňa 11. 3. 1997 oznámil, že na podanej žalobe trvá.
- dňa 24. 3. 1997 došlo k zmene zákonného sudcu v konaní.
- nový zákonný sudca dňa 23. 9. 1997 určil termín pojednávania na deň 13. 10. 1997.
- dňa 10. 10. 1997 požiadal žalobca o odročenie pojednávania.
- na základe uvedenej žiadosti bolo pojednávanie odročené na deň 29. 10. 1997.
- ďalšie pojednávanie, na ktorom boli vypočutí i traja svedkovia, sa uskutočnilo 19. 11. 1997. Pojednávanie bolo odročené na neurčito za účelom oznámenia adres ďalších svedkov zo strany žalobcu.
- mená a adresy svedkov oznámil žalobca 8. 12. 1997.
- dňa 27. 3. 1998 bolo vytýčené pojednávanie na deň 15. 4. 1998.

- ďalšie pojednávania sa uskutočnili v dňoch 7. 9. 1998, 28. 9. 1998, 30. 9. 1998 a 19. 10. 1998. Posledné z uvedených pojednávanií bolo odročené za účelom vypočutia sťažovateľiek dožiadaným súdom v Maďarsku.

- dňa 23. 4. 2003 došlo k zmene zákonného sudcu v konaní.

- nová zákonná sudkyňa po oboznámení sa s predmetným spisom dňa 12. 3. 2004 určila termín pojednávania na deň 25. 5. 2004.

- pojednávanie sa uskutočnilo a bolo odročené na neurčito za účelom predloženia všetkých dokladov a oznámenia rozhodujúcich skutočností súvisiacich s týmto konaním v súdom stanovenej lehote.

- právny zástupca sťažovateľiek dňa 23. 5. 2004 súdu oznámil, že sťažovateľky sa dostavia na pojednávanie na tunajší súd, pričom im vyhovuje termín september 2004, preto žiada o vytýčenie termínu v tomto období; na základe uvedenej žiadosti bol určený termín pojednávania na deň 28. 9. 2004 (termín určený 28. 6. 2004).

- z dôvodu zmeny právneho zástupcu sťažovateľiek došlo k zmene vytýčeného termínu pojednávania, a to zo dňa 28. 9. 2004 na 2. 11. 2004; pojednávanie sa uskutočnilo a bolo odročené na deň 22. 2. 2005; ďalšie pojednávanie, na ktorom bolo vo veci rozhodnuté, sa uskutočnilo dňa 7. 6. 2005. Žalobca bola zamietnutá.

- dňa 11. 8. 2005 sa žalobca prostredníctvom svojho právneho zástupcu proti rozsudku odvolal.

- dňa 15. 8. 2005 bol žalobca vyzvaný na zaplatenie súdneho poplatku za podané odvolanie.

- dňa 13. 9. 2005 bol spis predložený na rozhodnutie odvolaciemu Krajskému súdu v Košiciach, z ktorého bol vrátený v mesiaci september 2006 s rozhodnutím, ktorým bol rozsudok súdu prvého stupňa zrušený a vec vrátená na ďalšie konanie a nové rozhodnutie.

- dňa 27. 9. 2006 bol daný pokyn pre doručenie rozhodnutia odvolacieho súdu účastníkom konania.

- dňa 3. 1. 2007 bolo určené pojednávanie na deň 29. 5. 2007.

- dňa 25. 5. 2007 požiadal právny zástupca žalobcu o odročenie pojednávania, nariadeného na deň 29. 5. 2007, z dôvodu jeho práceneschopnosti, ktorá potrvá minimálne 1 mesiac.

- na základe uvedenej žiadosti a zdokladovanej práceneschopnosti bolo pojednávanie zo dňa 29. 5. 2007 odročené na deň 4. 9. 2007.

- dňa 3. 9. 2007 požiadal právny zástupca žalobcu o odročenie pojednávania, vytýčeného na 4. 9. 2007, z dôvodu neočakávaných zdravotných problémov,

- pojednávanie bolo odročené na deň 28. 9. 2007.

- na uvedenom pojednávaní bolo vo veci rozhodnuté tak, že žaloba o zaplatenie 205.614,- Sk bola zamietnutá. Vo zvyšnej časti bol uplatnený nárok čo do základu považovaný za opodstatnený a vylúčený na samostatné konanie. Prvý výrok rozsudku nadobudol právoplatnosť 24. 11. 2007.

- dňa 21. 11. 2007 podal právny zástupca sťažovateľiek proti druhému výroku rozsudku odvolanie, rovnako ako právny zástupca žalovaných dňa 23. 11. 2007.

- dňa 28. 11. 2007 boli odvolania zaslané na vyjadrenie žalobcovi, ktorý svoje stanovisko doručil 24. 1. 2008.

- dňa 8. 2. 2008 bol spis predložený na rozhodnutie Krajskému súdu v Košiciach.

- odvolací súd vrátil spis tunajšiemu súdu dňa 9. 6. 2009 s rozhodnutím, ktorým odmietol odvolanie žalovaných proti rozsudku.

- dňa 10. 6. 2009 bolo rozhodnutie odvolacieho súdu doručované účastníkom konania.

- dňa 13. 7. 2009 podal právny zástupca sťažovateľiek proti rozhodnutiu dovolanie, ktorým navrhol zrušiť rozhodnutie Krajského súdu v Košiciach, ako aj súvisiaci rozsudok prvostupňového súdu zo dňa 28. 9. 2007.

- dňa. 13. 8. 2009 sa právny zástupca žalobcu vyjadril k podanému dovolaniu,

- dňa 28. 8. 2009 bol spis predložený na rozhodnutie Najvyššiemu súdu SR v Bratislave.

- dňa 23. 4. 2010 bol spis vrátený z Najvyššieho súdu SR s rozhodnutím, ktorým bolo uznesenie Krajského súdu v Košiciach z 30. apríla 2009 zrušené a vec vrátená tomuto súdu na ďalšie konanie.

- uznesením zo dňa 10. 3. 2011, ktoré bolo tunajšiemu súdu doručené dňa 11. 4. 2011, odvolací súd zrušil rozsudok súdu prvého stupňa v jeho napadnutej časti, t.j.

vo výroku, ktorým bolo žalobe vyhovené a v tejto časti vec vrátil na ďalšie konanie a nové rozhodnutie.

- dňa 5. 5. 2011. bolo uznesenie NS SR a Krajského súdu v Košiciach doručované účastníkom konania.

- dňa 23. 5. 2011 bolo určené pojednávanie na deň 23. 8. 2011.

- na uvedenom pojednávaní bolo vo veci rozhodnuté tak, že žaloba bola zamietnutá.

- dňa 14. 10. 2011 sa žalobca proti rozsudku odvolal; dňa 17. 10. 2011 sa právny zástupca sťažovateľiek odvolal proti výroku rozsudku o trovách konania.

- dňa 17. 10. 2011 bolo odvolanie žalobcu zaslané na vyjadrenie žalovaným prostredníctvom ich právnych zástupcov,

- vyjadrenia boli súdu doručené 21. 11. a 24. 11. 2011.

- dňa 6. 12. 2011 bol spis predložený na rozhodnutie Krajskému súdu v Košiciach, na ktorom sa nachádza doposiaľ.“

Predseda krajského súdu sa na základe výzvy ústavného súdu vyjadril k sťažnosti podaním sp. zn. 1 SprV/1003/2014 doručeným ústavnému súdu 28. novembra 2014, v ktorom uviedol:

«... Okresný súd Košice II (ďalej len „okresný súd“) rozsudkom z 23. 08. 2011 č. k. 17C 446/1993-512 zamietol žalobu, ktorou sa žalobca domáha zaplatenia sumy 616 842,- Sk (20 475,40 €) s prísl.,

- rozsudok okresného súdu bol doručený

- 29. 09. 2011 - zástupcovi žalobcu ([REDACTED]),

- 27. 09. 2011 - zástupcovi žalovaných 1, 2 ([REDACTED]),

- 29. 09. 2011 - zástupcovi žalovaných 3, 4 ([REDACTED]),

- 14. 10. 2011 - okresnému súdu bolo doručené odvolanie žalobcu,

- 17. 10. 2011 - bolo doručené odvolanie žalovaných 3,4,

- 17. 10. 2011 - okresný súd vydal opravné uznesenie, ktorým opravil chybu na strane 11 rozsudku z 23. 08. 2011 č. k. 17C 446/1993-512 pri podpise zákonnej sudkyne,

- 18. 10. 2011 - okresný súd uznesením uložil žalobcovi povinnosť zaplatiť súdny poplatok za odvolanie v sume 1 228,50 € do 10 dní od doručenia uznesenia,

- 18.10. 2011 - okresný súd nariadil doručiť odvolanie žalovaných 3, 4 žalobcovi na vyjadrenie a zároveň odvolanie žalobcu n a vyjadrenie žalovaným v 1. - 4. rade,

- 27. 10. 2011 - okresnému súdu bolo doručené vyjadrenie žalobcu na odvolanie žalovaných 3, 4,

- 18. 11. 2011 - okresný súd uznesením z 18. 11. 2011 opravil výrok uznesenia okresného súdu z 18. 10. 2011 č. k. 17C 446/1993-541 o súdnom poplatku za odvolanie v sume 819,- € (z 1 228,50 €),

- 21. 11. 2011 - doručené vyjadrenie žalovaných 3, 4 na odvolanie žalobcu,

- 24. 11. 2011 - doručené vyjadrenie žalovaných 1, 2 na odvolanie žalobcu,

- 05. 12. 2011 - okresný súd vypracoval predkladaciu správu a spis s opravnými prostriedkami predložil odvolaciemu súdu. Krajskému súdu v Košiciach bol spis doručený 06. 12. 2011. Vec bola pridelená do senátu „5 Co“. Opatrením podpredsedu Krajského súdu v Košiciach bola vec pridelená do senátu „4 Co“ podľa rozvrhu práce krajského súdu na rok 2011.

- 07. 12. 2011 - bola vec pridelená na prejednanie JUDr. Šoltýsovej, ktorá dňom 01. 01. 2014 odišla do dôchodku,

- 31.12. 2013 - bola vec pridelená na prejednanie JUDr. Ľubošovi Kunayovi – členovi senátu 4 Co,

- 30. 01. 2014 - došlo k rozdeleniu vecí v senáte „4 Co“ a vec sp. zn. 5 Co 364/2011 bola pridelená na prejednanie a rozhodnutie JUDr. Slovinskej. JUDr. Slovinská od 01.11. 2014 je členkou senátu „2 Co“, ale do tohto senátu „išla“ aj s vecou 5 Co 364/2011.

Uvedená sudkyňa predmetnú vec študuje a pripravuje na rozhodnutie do 20. 02. 2015.

Do pozornosti ústavného súdu dávame jednak kritérium zložitosti veci po skutkovej stránke - ide o „investičné náklady“ za obdobie rokov 1979 až 1982, resp. do roku 1988. Aj právne posúdenie nie je jednoznačné.

Nemožno vyčítať účastníkom konania ich správanie, aj keď súd by bol privítal ich vyššiu aktivitu. Patrí sa pripomenúť, že žalované 3, 4 bývajú v [REDACTED] a bolo potrebné aj ich vypočutie.

Prieťahy v konaní boli spôsobené odchodom predsedníčky senátu JUDr. Zuzany Šoltýsovej do dôchodku a opätovným prerozdeľovaním vecí, ktoré neprejedнала a nerozhodla.

JUDr. Slovinská predmetnú vec prioritne študuje a pripravuje na rozhodnutie najneskôr do 20. 02. 2015. Prijali sme opatrenia na zabezpečenie plynulosti konania v predmetnej veci.

Vybavovanie veci budeme sledovať až do jej právoplatného skončenia...»

Z obsahu sťažnosti a zo súdneho spisu okresného súdu sp. zn. 17 C/446/1993 a krajského súdu sp. zn. 5 Co/364/2011 ústavný súd zistil rovnaké skutočnosti, čo sa týka predloženej chronológie, aké uviedol okresný súd a krajský súd, preto ich považoval za preukázané.

Ústavný súd so súhlasom účastníkov konania podľa § 30 ods. 2 zákona o ústavnom súde upustil v danej veci od ústneho pojednávania, pretože dospel k názoru, že od tohto pojednávania nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci.

II.

Sťažovateľky sa sťažnosťou domáhali vyslovenia porušenia svojho základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, podľa ktorého každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných prieťahov..., ako aj práva na prejednanie ich záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, podľa ktorého každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch...

Ústavný súd pri rozhodovaní o sťažnostiach namietajúcich porušenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru vychádza zo svojej ustálenej judikatúry (IV. ÚS 15/03, I. ÚS 24/03, II. ÚS 66/03), v súlade s ktorou možno

za konanie (postup) súdu odstraňujúce právnu neistotu sťažovateľa v konkrétnom posudzovanom prípade považovať také konanie, ktoré smeruje k právoplatnému rozhodnutiu vo veci alebo k odstráneniu jeho právnej neistoty zákonom dovoleným spôsobom. K vytvoreniu právnej istoty preto dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iného štátneho orgánu (III. ÚS 127/03).

Základnou povinnosťou súdu a sudcu je preto zabezpečiť taký procesný postup v súdnom konaní, ktorý čo najskôr odstráni stav právnej neistoty, kvôli ktorému sa účastník obrátil na súd so žiadosťou o jeho rozhodnutie.

Táto povinnosť súdu a sudcu vyplýva z § 6 Občianskeho súdneho poriadku (ďalej len „OSP“), ktorý súdom prikazuje, aby v súčinnosti so všetkými účastníkmi konania postupovali tak, aby ochrana ich práv bola rýchla a účinná, ďalej z § 100 ods. 1 OSP, podľa ktorého len čo sa konanie začalo, postupuje v ňom súd i bez ďalších návrhov tak, aby vec bola čo najrýchlejšie prejednaná a rozhodnutá.

Pri posudzovaní otázky, či v súdnom konaní došlo k zbytočným prieťahom v konaní, a tým aj k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, ústavný súd v súlade so svojou doterajšou judikatúrou (IV. ÚS 74/02, III. ÚS 111/02, III. ÚS 142/03) zohľadnil tri základné kritériá, ktorými sú právna a faktická zložitosť veci, o ktorej súd rozhoduje (1), správanie účastníka súdneho konania (2) a postup samotného súdu (3). Za súčasť prvého kritéria sa považuje aj povaha prerokováanej veci.

1. Pokiaľ ide o právnu a skutkovú zložitosť veci, ústavný súd konštatuje, že spory o zaplatenie peňažnej sumy tvoria bežnú súčasť rozhodovacej agendy všeobecných súdov a v zásade ich nemožno považovať za právne ani skutkovo zložité. Okresný súd a krajský súd vo vyjadrení k sťažnosti síce uviedli, že zo skutkového hľadiska ide o zložitejší spor, s čím sa ústavný súd čiastočne stotožňuje z dôvodu, že predmetom konania je náhrada investičných nákladov za obdobie rokov 1979 až 1982, resp. do roku 1988. Avšak doterajší zdĺhavý priebeh napadnutého konania ústavný súd nemôže pripísať iba na vrub prípadnej

faktickej náročnosti prerokováanej veci. Ústavný súd súčasne nezistil, že by išlo o právne zložitú vec.

2. Pri posudzovaní druhého kritéria, t. j. hodnotenia prípadných zbytočných prieťahov v konaní, ústavný súd dospel k záveru, že k dĺžke posudzovaného konania podstatne neprispeli okolnosti na strane sťažovateľiek. Sťažovateľky bol v konaní aktívne a súčinnosťné.

3. Napokon sa ústavný súd zaoberal postupom okresného súdu a krajského súdu v posudzovanej veci a poukazuje na to, že trvanie napadnutého konania 22 rokov a 5 mesiacov je už samo osebe neprimerané.

Z vyžiadaného spisu ústavný súd zistil, že 14. júla 1992 bola na okresnom súde podaná žaloba. Dňa 7. júna 2005 okresný súd žalobu zamietol rozsudkom č. k. 17 C 446/93-302. Uznesením č. k. 4 Co/286/2005-348 z 30. augusta 2006 krajský súd zrušil rozsudok súdu prvého stupňa a vrátil mu vec na ďalšie konanie. Okresný súd rozsudkom č. k. 17 C/446/1993-405 z 28. septembra 2007 žalobu v časti o zaplatenie 205 614 Sk zamietol a zvyšnú časť uplatneného nároku vylúčil na samostatné konanie. Krajský súd uznesením č. k. 4 Co/2008-448 z 30. apríla 2009 odvolanie žalovaných proti rozsudku súdu prvého stupňa odmietol. Dňa 13. júla 2009 podali žalovaní proti uzneseniu krajského súdu dovolanie. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) uznesením č. k. 5 Cdo 240/2009-463 zo 14. apríla 2010 zrušil uznesenie krajského súdu č. k. 4 Co/2008-448 z 30. apríla 2009 a vec mu vrátil na ďalšie konanie. Krajský súd uznesením č. k. 4 Co/117/2010-477 z 10. marca 2011 zrušil rozsudok súdu prvého stupňa v jeho napadnutej časti, t. j. vo výroku, ktorým bolo žalobe vyhovie, a v tejto časti veci vrátil okresnému súde na ďalšie konanie a rozhodnutie. Okresný súd rozsudkom č. k. 17 C 446/1993-512 z 23. augusta 2011 žalobu zamietol. Proti tomuto rozsudku bolo podané odvolanie a spis bol predložený krajskému súde na rozhodnutie o podanom odvolaní.

Podľa ustálenej judikatúry ústavného súdu (napr. III. ÚS 20/00, II. ÚS 12/01, IV. ÚS 37/02) sa ochrana základnému právu vrátane základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru poskytuje v konaní pred ústavným súdom len vtedy, ak v čase uplatnenia tejto ochrany porušenie základného práva označenými orgánmi verejnej moci (v tomto prípade všeobecným súdom) ešte trvalo. Ak v čase, keď došla sťažnosť ústavnému súdu, už nedochádza k porušovaniu označeného základného práva, ústavný súd sťažnosť zásadne odmietne ako zjavne neopodstatnenú (§ 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde). Vychádza pritom z toho, že účelom práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia orgánu verejnej moci.

V súvislosti s uvedeným ústavný súd opakovane judikoval, že jednou zo základných pojmových náležitostí sťažnosti podľa čl. 127 ods. 1 ústavy je v prípadoch, keď sa ňou namieta porušenie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru, to, že musí smerovať proti aktuálnemu a trvajúcemu zásahu orgánov verejnej moci do základných práv sťažovateľa. Uvedený názor vychádza zo skutočnosti, že táto sťažnosť zohráva aj významnú preventívnu funkciu, a to ako účinný prostriedok na to, aby sa predišlo zásahu do základných práv, a v prípade, že už k zásahu došlo, aby sa v porušovaní týchto práv ďalej nepokračovalo (napr. IV. ÚS 61/03, IV. ÚS 138/04).

Meritórne konanie o námietke porušenia základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru je účelné a v zásade prípustné v prípade, že takýmto konaním by ústavný súd bol spôsobilý odstrániť stav právnej neistoty vyvolaný zbytočnými prieťahmi. V prípade, že sťažovateľovi už bolo doručené rozhodnutie daného štátneho orgánu, takáto možnosť zo zrejmých dôvodov neexistuje (napr. I. ÚS 235/03).

Z vyžiadaného spisu ústavný súd zistil, že okresný súd rozsudkom č. k. 17 C 446/1993-512 z 23. augusta 2011 vo veci rozhodol tak, že žalobu zamietol. Z uvedeného vyplýva, že v konaní vedenom na okresnom súde pod sp. zn. 17 C 446/1993,

v ktorom malo podľa sťažovateľiek dôjsť k porušeniu ich základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, bolo v čase podania sťažnosti na ústavný súd už rozhodnuté.

V nadväznosti na to ústavný súd konštatuje, že v čase, keď bola sťažnosť ústavnému súdu doručená, t. j. 17. marca 2014, už bol odstránený stav právnej neistoty v konaní na okresnom súde vedenom pod sp. zn. 17 C 446/1993, v ktorom sa sťažovateľky nachádzali pred skončením príslušného súdneho konania, a k porušovaniu označeného základného práva už nedochádzalo. Sťažovateľky si nebránili svoje práva v čase trvania porušovania ich základných práv okresným súdom. Vzhľadom na to, že základné právo sťažovateľiek na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a právo na prejednanie ich záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru postupom okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 17 C/446/1993 porušené nebolo, ich sťažnosti nevyhoveli (bod 4 výroku nálezu).

Pokiaľ ide o namietané porušenie základných práv sťažovateľiek krajským súdom, ústavný súd konštatuje, že postup krajského súdu bol neefektívny, čo vyplýva z toho, že najvyšší súd uznesením č. k. 5 Cdo 240/2009-463 zo 14. apríla 2010 zrušil uznesenie krajského súdu č. k. 4 Co/2008-448 z 30. apríla 2009 a vec mu vrátil na ďalšie konanie. Napokon ústavný súd poukazuje na to, že trvanie napadnutého konania na krajskom súde 6 rokov a 3 mesiace je už samo osebe neprimerané.

Uvedený postup krajského súdu nesvedčí o tom, že by svoju činnosť organizoval v súlade s povinnosťou uloženou mu v § 100 ods. 1 OSP, aby bola vec čo najrýchlejšie prejednaná a rozhodnutá.

Všeobecný súd v rozsahu svojej právomoci nesie zodpovednosť aj za zabezpečenie efektívneho postupu, ktorý mal smerovať k odstráneniu právnej neistoty, v ktorej sa sťažovateľky v predmetnej veci počas súdneho konania nachádzali, čo je základným účelom

práva zaručeného v citovanom článku ústavy (pozri napr. I. ÚS 41/02) a neefektívna činnosť krajského súdu mala rozhodne vplyv na doterajšiu dĺžku konania.

Vzhľadom na uvedené skutočnosti preto ústavný súd dospel k názoru, že doterajším postupom krajského súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 5 Co/364/2011 došlo k zbytočným prieťahom, a tým aj k porušeniu základného práva sťažovateľiek na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie ich záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru (bod 1 výroku nálezu).

Pretože ústavný súd zistil porušenie označeného základného práva sťažovateľiek podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru a vec sa v súčasnosti nachádza v štádiu odvolacieho konania pred krajským súdom v konaní vedenom pod sp. zn. 5 Co/364/2011, prikázal mu, aby vo veci konal bez zbytočných prieťahov, a odstránil tak stav právnej neistoty, v ktorej sa nachádzajú sťažovateľky domáhajúce sa rozhodnutia súdu vo svojej veci.

III.

Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadosťučinenie.

Podľa § 50 ods. 3 zákona o ústavnom súde ak sa sťažovateľ domáha primeraného finančného zadosťučinenia, musí uviesť rozsah, ktorý požaduje, a z akých dôvodov sa ho domáha. Z ustanovenia § 56 ods. 5 zákona o ústavnom súde vyplýva, že ak ústavný súd rozhodne o priznaní primeraného finančného zadosťučinenia, orgán, ktorý základné právo alebo slobodu porušil, je povinný ho vyplatiť sťažovateľovi do dvoch mesiacov od právoplatnosti rozhodnutia ústavného súdu.

Sťažovateľky vo svojej sťažnosti žiadali o priznanie finančného zadosťučinenia v sume 12 500 € z dôvodov v nej uvedených každej zo sťažovateľiek len voči okresnému súdu. Voči krajskému súdu si sťažovateľky finančné zadosťučinenie neuplatnili.

Ústavný súd je podľa § 20 ods. 3 zákona o ústavnom súde viazaný petitom sťažnosti a vzhľadom na to, že si sťažovateľky v petite sťažnosti neuplatnili finančné zadosťučinenie voči krajskému súdu, ústavný súd im primerané finančné zadosťučinenie voči krajskému súdu nepriznal a ich sťažnosti v požadovanom rozsahu nevyhovel (bod 4 výroku nálezu).

Ústavný súd napokon rozhodol aj o náhrade trov konania sťažovateľiek, ktoré im vznikli v dôsledku právneho zastúpenia pred ústavným súdom. Právny zástupca sťažovateľiek trovy konania vyčíslil sumou 338,06 €, a to za dva úkony právnej služby vrátane dane z pridanej hodnoty (prevzatie právneho zastúpenia vrátane prvej porady s klientom, písomné podanie – sťažnosť).

Ústavný súd podľa vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“) priznal sťažovateľkám náhradu trov konania. Základom pre výpočet náhrady za úkon právnej služby je v danom prípade priemerná mesačná mzda zamestnanca hospodárstva Slovenskej republiky v prvom polroku 2013 v sume 804 €. Ústavný súd priznal sťažovateľkám (§ 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde) náhradu trov konania za dva úkony právnej služby vykonané v roku 2014 (príprava a prevzatie veci a písomné vyhotovenie sťažnosti) po 134 €. Ďalej má právny zástupca sťažovateľiek nárok aj na náhradu režijného paušálu 8,04 € za jeden úkon podľa vyhlášky. Právny zástupca je zároveň platiteľom dane z pridanej hodnoty, preto sa odmena a náhrady zvyšujú podľa § 18 ods. 3 vyhlášky o daň z pridanej hodnoty. Náhrada trov konania, ktorú ústavný súd priznal sťažovateľkám, spolu predstavuje sumu uplatnenú v sťažnosti 338,06 €.

Priznanú náhradu trov právneho zastúpenia je okresný súd povinný zaplatiť na účet právneho zástupcu sťažovateľiek [(§ 31a zákona o ústavnom súde v spojení s § 149 OSP) (bod 3 výroku nálezu)].

Vzhľadom na čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nie je prípustný opravný prostriedok, toto rozhodnutie nadobúda právoplatnosť dňom jeho doručenia účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 27. januára 2015